

Suomalaisten 1960- ja 1970-lukujen lähiöiden sosioekonominen kehitys ja alueellinen eriytyminen

MATS STJERNBERG

Lähiöt ovat olleet paljon esillä etenkin alueellisen eriytymisen näkökulmasta. Lähiöiden kehityksestä on kuitenkin olemassa yllättävän vähän ajantasaista tutkimustietoa. Artikkelissa kuvataan, miltä suomalaisten lähiöiden sosioekonominen kehitys on näyttänyt 1990-luvun laman jälkeen ja millaisia seutujen välisiä eroja niiden kehityksessä on havaittavissa.

Johdanto

Lähiöiden kehitys, nykytila ja tulevaisuus ovat olleet viime aikoina esillä julkisessa keskustelussa etenkin kaupunkien sosioekonomisen eriytymisen näkökulmasta. Viime vuosina julkaistut tutkimukset pääkaupunkiseudun rakenteellisesta eriytymisestä ovat herättäneet paitsi tieteellistä keskustelua myös yhteiskunnallista huolta lähiöiden asemasta ja kehityssuunnista. Sosiaalisten ongelmien ja huono-osaisuuden on pelätty kasautuvan lähiöihin, minkä vuoksi lähiöiden eriytymisen estäminen on ollut yksi lähiökehittämisen keskeisistä tavoitteista (YM 2013). Mediassa on uutisoitu, miten ”eriytyminen kiihtyy lähiöissä” (HS 2013a) ja miten ”sosiaaliset ongelmat ajavat väkeä karkuun lähiöistä” (HS 2013b). Lähiöt ovat tällä hetkellä ajankohtaisia myös siitä syystä, että monet 1960- ja 1970-luvuilla rakennetut lähiöt ovat laajamittaisen peruskorjauksen ja fyysisen uudistamisen tarpeessa, minkä vuoksi lähiöiden korjausrakentamisesta ja elvyttämisestä on keskusteltu vilkkaasti (ks. esim. Dhima 2014). Esimerkiksi Helsingin Sanomissa on tuotu esiin tarve estää lähiöiden täydellinen alennustila (HS 2013c) ja kerrottu helsinkiläisen lähiöunelman tuhoutumisesta, kun asuinkerrostalojen purkaminen alkoi vuoden 2014 heinäkuussa Jakomäessä (HS 2014).

Lähiöiden kehitys on yhteiskunnallisesti tärkeä kysymys Suomessa, koska merkittävä osa suomalaisista asuu lähiöissä ja suuri osa asuntokannasta

sijoittuu niihin. Aikaisemmissa lähiöselvityksissä lähiöiden lukumääräksi on arvioitu 270–290 tai jopa 350–450 riippuen siitä, miten lähiö on määritelty (Seppälä & al. 1990; Osara 1985). Arvioiden mukaan lähiöissä asuu miljoonasta puoleentoista miljoonaan ihmistä, ja niissä on arvioitu olevan vähintään 400 000 asuntoa, joista 320 000 on kerrostaloissa (Halme & al. 2001; YM 2013).

Vaikka lähiöistä on keskusteltu runsaasti julkisuudessa, suomalaisista lähiöistä on verrattain vähän ajantasaista tutkimustietoa. Tässä artikkelissa tarkastellaan 1960- ja 1970-lukujen lähiöiden sosioekonomista kehitystä ja asemaa koko Suomen alueella osana laajempaa seudullista kehitystä. Lähiöiden tilaa tarkastellaan vertaamalla kolme eri muuttujaa – työttömyyttä, tulotasoa ja koulutustasoa – kahtena eri ajankohtana, vuonna 1990 ja 2011. Aiemmat suomalaiset tutkimukset alueellisesta eriytymisestä ovat tunnistaneeet 1990-luvun laman käännekohtana, jonka jälkeen alueiden väliset erot ovat kasvaneet merkittävästi. Tämän artikkelin analyysit keskittyvätkin siihen, millainen lähiöiden sosioekonominen asema oli juuri ennen lamaa ja vastaavasti vuonna 2011 ja millainen muutos niiden asemassa on tapahtunut tällä aikavälillä. Tarkastelussa on lisäksi se, millaisia mahdollisia eroja on havaittavissa eri seututyypin lähiöiden välillä. Paikkatietoaineistojen ja tilastotiedon avulla tarkastellaan, näyttääkö lähiöiden asema nykyään niin huonolta kuin uutisotsikot välillä antavat ymmärtää.

Alueellinen eriytyminen

Kansainvälisesti katsottuna Suomelle ja muille Pohjoismaille on perinteisesti ollut ominaista vähäinen yhteiskunnallinen eriarvoisuus sekä verrattain pienet alueiden väliset erot. Vähäinen eriarvoisuus on merkinnyt sitä, että tuloerot ja muut sosiaaliset erot eri väestöryhmien välillä ovat olleet suhteellisen pienet ja köyhyys on ollut verrattain vähäistä (Fritzell & al. 2012, 165). Hyvinvointivaltion roolia on pidetty keskeisenä selittäjänä sille, että eriarvoisuus ja tätä kautta myös alueiden väliset erot ovat pysyneet suhteellisen alhaisina (mt.). Parin viime vuosikymmenen aikana yhteiskunnalliset erot ovat kuitenkin kasvaneet niin Suomessa kuin muissakin Pohjoismaissa. 1990-luvulta lähtien Suomessa tuloerot ovat kasvaneet, tuloköyhyys on lisääntynyt, työttömyysaste on vakiintunut aiempaa korkeammalle tasolle ja sosiaaliset terveyserot ovat merkittävästi lisääntyneet (ks. esim. Rasinkangas 2013, 18–19).

Lisääntyneen eriarvoisuuden taustalla on nähty monenlaisia syitä. Ensinnäkin globaalin talouden ja työmarkkinoiden rakenteellisia muutoksia on pidetty merkittävänä taustatekijänä kasvaviin sosiaalisiin eroihin (esim. Sassen 1991; Mollenkopf & Castels 1991). Saskia Sassenin (1991, 9) mukaan globaalin talouden rakenteelliset muutokset ovat johtaneet länsimaissa siihen, että samalla kun perinteisten teollisuustyöpaikkojen määrä on vähentynyt, suuri osa uusista työpaikoista on syntynyt korkeaa osaamista ja koulutusta vaativille korkeapalkkaisille aloille ja toisaalta matalapalkkaisille palvelutyöaloille. Tämänkaltaiset muutokset työmarkkinoilla ovat kasvattaneet sosiaalisia eroja eri väestöryhmien välillä parin viime vuosikymmenen aikana. Suomessa nämä muutokset ovat muun muassa lisänneet rakenteellista työttömyyttä ja työsuhteiden epävakaisuutta (Mitrunen 2013).

Sosiaalisen eriarvoistumisen lisäksi tutkijat ovat kiinnittäneet huomiota myös kasvaviin alueellisiin eroihin. Kansainvälisesti katsottuna kaupunkien väliset erot ovat kasvaneet nykyisessä globaalissa talousjärjestelmässä yleisesti (esim. Sassen 1991). Euroopassa tämä näkyy aiempaa syvemmissä kuilussa menestyvien ja kasvavien seutujen sekä taantuvien seutujen välillä (Bontje & Musterd 2012, 153). Suomessa hyvinvoinnin on nähty jakautuneen aikaisempaa epätasaisemmin maan eri osien ja kaupunkiseutujen välillä (Karvonen & Kauppinen 2008). Erityisesti 1990-luvulta lähti-

en Suomi on jakautunut entistä selkeämmin menestyviin kasvukeskuksiin ja toisaalta epäsuotuisammin kehittyviin ja väestöltään väheneviin seutuihin. Etenkin suuret ja elinkeinorakenteeltaan monipuoliset seudut, kuten yliopistoseudut, ovat menestyneet kaupunkiseutujen välisessä kilpailussa ja sopeutuneet globaalin talouden reunaehtoihin verrattain hyvin, kun taas monet pienemmät seudut ja varsinkin yksipuoliset teollisuuskaupungit ja julkisten palveluiden keskuksat ovat kehittyneet epäsuotuisammin (Antikainen 2010, 9–10).

Sosioekonomista segregatiota 13 eurooppalaisessa kaupungissa tutkineet Tiit Tammaru ja kumppanit (2015) näkevät monenlaisia syitä eriytyksen taustalla. Alueiden väliset erot esimerkiksi tulo-, koulutus- ja työllisyystasossa ovat kasvaneet muun muassa globaalin talouden sekä työmarkkinoiden rakenteellisten muutosten, hyvinvointivaltioiden heikkenemisen ja joissain kaupungeissa myös sosiaalisen vuokra-asumisen investointien vähenemisen seurauksena. Lisäksi monissa Euroopan kaupungeissa sosioekonominen segregatio on voimakkaasti yhteydessä etniseen segregatioon, sillä korkean työttömyyden ja matalan tulotason alueet sijoittuvat usein samoille alueille, joissa on paljon etnisiä vähemmistöjä (Tammuru & al. 2015).

Suomessa useat tutkimukset ovat tuoneet esiin pääkaupunkiseudun rakenteellisen eriytyksen ja sosioekonomisten ja etnisten erojen kasvun. Alueiden väliset erot pääkaupunkiseudulla olivat kansainvälisesti katsottuna pienet 1990-luvun alkuun asti, mutta 1990-luvun laman jälkeen alueiden sosioekonomiset erot ovat kasvaneet ja vakiintuneet (Vaattovaara & al. 2011, 51). Kasvaneet erot näkyvät esimerkiksi väestön koulutustasossa, työttömyysasteessa ja vieraskielisten määrässä (Helsingin kaupungin tietokeskus 2013, 16).

Havainnot kaupunkiseutujen sisäisestä eriytymisestä Suomessa perustuvat suurimmaksi osaksi pääkaupunkiseutua tarkasteleviin tutkimuksiin. Näiden lisäksi Jarkko Rasinkangas (2013) on tutkinut Turun kaupunkiseutua ja havainnut siellä samankaltaisia sosiaalisen segregatioon kehityssuuntia kuin pääkaupunkiseudulla, vaikka väestörakenteen sosiaalinen eriytyminen poikkeaa monelta osin pääkaupunkiseudusta ja näiden kahden kaupunkiseudun välinen kokoero on noin miljoona asukasta. Alueellisesta eriytymisestä muualla kuin pääkaupunkiseudulla ja Turun seudulla on sen sijaan vähän tutkimusta.

Suomalaiset lähiöt ja eriytyminen

Pääosin 2000-luvulla tehdyt tutkimukset pääkaupunkiseudun eriytymisestä ovat kiinnittäneet huomiota sosioekonomisten erojen kasvuun ja samalla antaneet viitteitä siitä, miten lähiöt ovat kehittyneet osana laajempaa seudullista kehitystä (esim. Vilkkama & al. 2013; Vilkkama 2011; Dhalmann 2011; Vaattovaara & al. 2009). Tutkimustulokset osoittavat huono-osaisuuden lisääntyneen ja kasautuneen joihinkin kaupunginosiin. Havainnot pääkaupunkiseudun lähiöistä vastaavat monilta osin tutkimushavaintoja lähiöiden kehityksestä muualla Euroopassa. Läntisessä Euroopassa toisen maailmansodan jälkeen valmistuneita, varsinkin kaupunkien laidoilta rakennettuja kerrostalolähiöitä on yleisesti pidetty ongelmallisina alueina, joiden kehitys on epäsuotuisa (Murie & al. 2003).

Viimeisimmät nimenomaan suomalaisten lähiöiden väestörakenteeseen ja sosioekonomiseen kehitykseen keskittyvät tutkimukset ajoittuvat kuitenkin 1980- ja 1990-luvuille. Lähiöiden kehitystä on tutkinut kattavammin varsinkin Markku Lankinen (1985; 1994; 1998; 1999), joka määrittelee lähiöt tutkimuksissaan pääosin 1950–1980-luvuilla yhtenäisen suunnitelman mukaan rakennetuiksi asuinalueiksi, jotka yleensä sijaitsevat keskustan ulkopuolella ja ovat jossain määrin muusta yhdyskuntarakenteesta irrallaan. Määritelmän mukaan lähiöt voivat olla puhtaita kerrostaloalueita tai pien- ja kerrostaloja sisältäviä seka-alueita. (Lankinen 1998; 1999.)

Lankisen (1985) Helsingin lähiöitä tarkastelevan tutkimuksen mukaan tulotaso oli valtaosassa lähiöitä alempi suhteessa kaupungin keskiarvoon 1970- ja 1980-luvuilla. Jo 1970-luvun puolivälissä lähiöillä oli yleensä matalampi sosiaalinen status kuin kaupungin muilla alueilla keskimäärin. Myöhemmin Lankinen (1994) on tarkastellut pääkaupunkiseudun lähiöiden kehitystä sosiaalisen segregaaation valossa ennen 1990-luvun alun lamaa ja havainnut jonkinasteista sosioekonomista heikkenemistä useimmissa seudun lähiöissä. Lähiöt eivät kuitenkaan vielä tilastollisesti poikenneet merkittävästi seudullisesta keskiarvosta ennen 1990-luvun alun lamavuosia.

Pääkaupunkiseudun lisäksi Lankinen (1998) on tarkastellut myöhemmin myös 36 lähiön kehitystä eri puolilla Suomea vuosien 1980 ja 1995 välillä. Tutkimus tunnisti selkeitä eroja eri puolilla Suomea ja erityyppisillä seuduilla sijaitsevien lähiöiden kehityskuluissa. Yleisellä tasolla suomalaisten

lähiöiden demografisessa kehityksessä oli erityisesti havaittavissa väestömäärän vähenemistä, väestöpohjan ikääntymistä ja kotitalouskokojen pienenemistä. Sosioekonomisessa kehityksessä sen sijaan oli tunnistettavia eroja eri paikkakunnilla sijaitsevien lähiöiden välillä. Suurimmassa osassa lähiöitä tulotaso oli lähellä kaupungin keskiarvoa, eikä tulotason kehitys vuosien 1980 ja 1995 välillä pääsääntöisesti ollut epäsuotuisa. Väestön koulutustaso sen sijaan laski suhteellisesti jonkin verran useimmissa lähiöissä. Merkittävin muutos oli lähiöiden työttömyysasteessa. Työttömyys kasvoi lähes kaikissa lähiöissä merkittävästi 1990-luvun alkuvuosina, mutta lähiöiden lähtöasemat olivat kuitenkin hyvin erilaiset laman alussa. Esimerkiksi Helsingin lähiöistä valtaosassa oli vuonna 1990 noin kahden prosentin työttömyys, eli lähes sama kuin kaupungissa keskimäärin, kun taas esimerkiksi osassa Porin ja Rauman lähiöitä työttömyysaste oli 12–16 prosenttia (Lankinen 1998, 56). Muualla Suomessa monissa lähiöissä oli siis verrattain korkeat työttömyysluvut jo 1980-luvulla, kun taas pääkaupunkiseudun lähiöiden epäsuotuisa sosioekonominen kehitys näyttäisi varsinaisesti käynnistyneen vasta 1990-luvulla osana seudun laajempaa eriytymiskehitystä.

Samoja 36 lähiötä tarkastelevassa jatkotutkimuksessaan Lankinen (1999) havaitsi epäsuotuisan tulo- ja työttömyyskehityksen jatkuneen useimmissa lähiöissä vuosien 1995 ja 1997 välillä. Vaikka työttömyysaste ei enää kasvanut absoluuttisesti mitattuna, kuten pahimpien lamavuosien aikana, lähiöissä työttömyys aleni lamavuosien jälkeen suhteellisesti vähemmän kaupungin keskiarvoon verrattuna.

Näkökulmia lähiöiden kehityksen ymmärtämiseksi

Lähiöiden kehityksen on nähty olevan tiiviisti yhteydessä laajempaan yhteiskunnalliseen kehitykseen (esim. Murie & al. 2003; Dekker & al. 2005; Van Beckhoven & al. 2009). Kun pyritään ymmärtämään, miten seudut ja kaupungit ja toisaalta näiden sisäiset alueet kehittyvät, on tärkeää tarkastella yleisempiä kehityssuuntia usealla eri alueetasolla (ks. esim. Cassiers & Kesteloot 2012; Burgers & Musterd 2002; Van Kempen 2007; Sampson 2012; Murie & al. 2003).

William Grigsby ja kumppanit (1987, 10) korostavat, että alueiden kehittyminen kaupungin

sisällä liittyä laajempaan alueelliseen eriytymiseen. Heidän mukaansa ne sosiaaliset, taloudelliset ja poliittiset tekijät, jotka vaikuttavat alueelliseen eriytymiseen, ovat osittain samoja tekijöitä, jotka vaikuttavat myös huono-osaisuuden kasautumiseen joillekin alueille ja selittävät eri alueiden erilaista kehitystä. Robert Sampsonin (2012, 376) mukaan kaupungeissa tapahtuva eriytyminen on seurausta sekä erilaisista kaupungin sisällä tapahtuvista että myös laajemmista kansallisella ja globaalilla tasolla tapahtuvista kehityskuluisista. Kaupungin eri alueiden kehityksen ymmärtämiseksi tulisi siksi huomioida sekä alueen sisäiset tekijät sekä se, miten kaupunginosa on kytköksissä laajempaan yhteiskuntaan (mt., 42). Ronald Van Kempenin (2007, 20) mukaan paikallinen kehitys on yhteydessä laajempiin seututasoon, kansallisen tason ja globaalitason muutoksiin. Jack Burgers ja Sako Musterd (2002) korostavat globaalitason ja paikallisempien tekijöiden keskinäistä suhdetta kaupunkien eriarvoistumisen taustalla. Heidän näkemyksensä mukaan globaalit kehityssuunnat eivät suoraan vaikuta paikalliseen tasoon, vaan kansalliset, seudulliset ja paikallisemmat tekijät kaupungin ja kaupunginosien sisällä toimivat välikkappaleina, jotka muuntavat sitä, miten globaalitason kehitykset näyttäytyvät paikallisesti.

Useissa eurooppalaisten lähiöiden aseman muutosta tarkastelleissa tutkimuksissa on esitetty, että lähiöiden kehitykseen vaikuttavat sekä laajemmat lähiöiden ulkopuoliset kehitykset että erilaiset alueiden sisäiset kehitykset ja tekijät sekä aluekohtaiset ominaispiirteet (esim. Wassenberg 2013; Wassenberg & al. 2004; Murie & al. 2003; Dekker & al. 2005). Alan Murie ja kumppanit (2003) sekä Frank Wassenberg ja kumppanit (2004) jakavat lähiöiden kehitykseen keskeisesti vaikuttavat tekijät laajempiin taloudellisiin, poliittisiin, demografisiin ja sosiokulttuurisiin kehityksiin tai megatrendeihin. Näiden kehityssuuntien nähdään vaikuttavan usealla eri aluetasolla: kaupungin, seudun, maan, Euroopan ja maailman tasoilla.

Wassenberg ja kumppanit (mt.) yhdistävät taloudelliset kehityssuunnat etenkin globaalilla tasolla tapahtuvaan talouden rakennemuutokseen ja tämän vaikutukseen työmarkkinoilla sekä esimerkiksi informaatioteknologian kasvuun. Heistä länsimaissa tapahtunut deindustrialisaatio on keskeinen tekijä, jonka seurauksena matalasti koulutetun väestön työmahdollisuudet ovat heikentyneet. Tällä nähdään olevan merkitystä lähiöiden kehityksen kannalta siksi, että lähiöissä asuvat ovat

yleensä työskennelleet sellaisilla aloilla, joihin rakennemuutos on vaikuttanut erityisen voimakkaasti (Murie & al. 2003). Matalammin koulutetulla väestöllä on uudenlaisessa talous- ja työmarkkinatilanteessa aikaisempaa vaikeampi työllistyä. Tämä taas on yhteydessä kasvaneeseen työttömyysasteeseen monissa lähiöissä (ks. esim. Musterd & Ostendorf 1998). Lisäksi vaikeassa asemassa olevilla ihmisillä ja etenkin työttömillä on aikaisempaa vähemmän valinnanvaraa asunnon hankinnassa, kun taas samaan aikaan vahvemmassa asemassa olevilla kotitalouksilla on aikaisempaa enemmän valinnanvaraa (Dekker & al. 2005, 8).

Poliittisista kehityssuunnista Wassenberg ja kumppanit (2004, 19) korostavat erityisesti hyvinvointivaltioissa tapahtuneita muutoksia, joiden nähdään heikentäneen varsinkin haavoittuvassa asemassa olevien tilannetta. Murie ja kumppanit (2003, 48) näkevät hyvinvointivaltioiden heikkenemisen vaikuttavan lähiöihin, jos ahtaimmalla olevat kotitaloudet ovat pakotettuja valitsemaan asuntonsa asuntomarkkinoiden vähiten halutusta asuntosegmentistä. Demografiset kehitykset vuorostaan liittyvät erityisesti väestön vanheneemiseen ja kasvavaan maahanmuuttoon, jotka ovat merkittäviä asuntomarkkinoiden kysyntään vaikuttavia tekijöitä ja muutenkin keskeisiä lähiöiden kehityksen kannalta (Wassenberg & al. 2004, 24–25). Myös erilaiset sosiokulttuuriset kehitykset, kuten lisääntynyt yksilökeskeisyys ja elämäntyylien erilaistuminen sekä kotitalouksien aiempaa moninaisemmat elämäntyyli, ovat tärkeitä asuntojen kysyntään ja näin ollen myös lähiöiden kehitykseen vaikuttavia tekijöitä (mt., 24–25).

Ulkoisten tekijöiden lisäksi monenlaiset lähiöiden sisäiset tekijät ovat keskeisiä sen kannalta, miten lähiöt kehittyvät. Sisäiset tekijät liittyvät lähiön fyysisiin ominaispiirteisiin, esimerkiksi alueen rakennetun ympäristön ja asuntokannan laatuun, alueen kokoon, asuntokannan hallintasuhteisiin sekä alueen sijaintiin (Murie & al. 2003, 49). Wassenbergin (2013, 18) mukaan syyt joidenkin lähiöiden ongelmiin saattavat usein olla johdettavissa niiden varhaiseen historiaan ja syntyyn. Jos alue on jo lähtökohtaisesti ollut rakennetulta ympäristöltään heikkolaatuinen tai sen hinta-laatusuhde on ollut huono, alueen taantuminen on voinut käynnistyä jo varhaisessa vaiheessa. Lisäksi alueen maine ja se, millaiseksi tietty alue mielletään, on tärkeää alueen kehityksen kannalta. Jos esimerkiksi lähiö mielletään turvattomaksi tai muuten epämiellyttäväksi, sillä voi olla yhteys alu-

een epäsuotuisaan kehitykseen ja matalaan arvostukseen. Jo Deanin ja Annette Hastingsin (2000) sekä Anne Powerin (1997) tutkimusten mukaan lähiön voi lisäksi olla vaikea päästä eroon alueellisesta stigmasta, jos sellainen on kehittynyt.

Niels Prak ja Hugo Priemus (1986) ovat kehittäneet mallin selittämään toisen maailmansodan jälkeen rakennettujen lähiöiden epäsuotuisaa kehitystä. Heidän mukaansa lähiöiden taantuminen on yhteydessä sosiaaliseen, taloudelliseen ja tekniseen taantumiseen. Näistä sosiaalinen taantuminen liittyy alueen väestöpohjan muutoksiin. Alueen arvostuksen laskeminen saattaa esimerkiksi johtaa siihen, että alueen korkeatuloisemmat asukkaat muuttavat pois pienituloisten asukkaiden osuuden lisääntyessä. Tämäntyyppinen kehitys saattaa muuttoliikkeen kautta entisestään kiihdyttää asukaspuhjan sosioekonomista muutosta, mikä vuorostaan Prakin ja Priemuksen mukaan voi lisätä sosiaalisia ongelmia. Nämä muutokset voivat vuorostaan synnyttää teknistä taantumista, eli lähiön fyysiseen ympäristöön liittyvää taantumista, joka vuorostaan voi johtaa kasvavaan poismuuttoon alueelta asumistason heikentyessä. Sosiaalinen ja tekninen heikkeneminen saattavat lisäksi johtaa siihen, että tyhjien asuntojen määrä kasvaa, mikä taas voi edelleen vaikuttaa lähiön taloudelliseen taantumiseen käyttökustannusten lisääntyessä ja vuokratulojen vähentyessä. Prakin ja Priemuksen mallin mukaan edellä kuvatut sosiaaliseen, tekniseen ja taloudelliseen taantumiseen liittyvät tekijät synnyttävät itseään ruokkivan kierteen. Näiden lisäksi ulkoiset tekijät, kuten laajemat sosiaaliset, taloudelliset ja poliittiset kehitysuunnat, saattavat voimistaa lähiön taantumisen kierrettä.

Tutkimuksissa on korostettu asuntomarkkinoiden kysyntä- ja tarjontatekijöiden tärkeyttä lähiöiden kehityksen kannalta (esim. Wassenberg & al. 2004, 15). Varsinkin määrällinen ja laadullinen asuntotarjonta voi merkittävästi vaikuttaa lähiöiden asemaan (mt.). Esimerkiksi sellaisella asuntomarkkina-alueella, jossa kysyntä on suurempi kuin tarjonta, myös vähiten suositut asuinalueet tulevat olemaan kohtalaisen suosittuja (Dekker & al. 2005; Wassenberg 2013). Jos tarjonta taas ylittää kysynnän, on todennäköisempää, että vähiten vetovoimaisilla asuinalueilla on tyhjillään olevia asuntoja.

Aineisto ja menetelmät

Tässä artikkelissa tarkastellaan pääosin 1960- ja 1970-luvuilla rakennettuja kerrostalovaltaisia lähiöitä. Näiden vuosikymmenten lähiöt ovat erityisen kiinnostavia siksi, että 1960- ja 1970-luvut olivat lähiörakentamisen ja kaupungistumisen huippuaikaa, jolloin lähiöitä rakennettiin tiettyjen suunnitteluperiaatteiden mukaan yleensä kaupunkirakenteen ulkopuolelle. Lähiörakentaminen levisi laajemmin koko Suomeen 1960-luvulla ja vielä voimakkaammin 1970-luvulla, jolloin lähiöitä rakennettiin myös pienemmille ja syrjäisemmille paikkakunnille. Lähiörakentaminen, kuten asuntorakentaminen ylipäätään, saavutti huippunsa 1970-luvun alkuvuosina. 1970-luvun loppua kohden lähiörakentaminen alkoi hiipua suunnitteluhanteiden vaihtuessa ja osittain myös yhteiskunnallisten olojen muuttuessa ja kaupungistumisen hidastuessa (Seppälä & al. 1990, 20; Osara 1985, 8). Näiden vuosikymmenten voimakkaan asuntorakentamisen seurauksena merkittävä osa suomalaisista asuu lähiöissä ja suuri osa suomalaisesta asuntokannasta sijaitsee lähiöissä.

Artikkelissa lähiöt ymmärretään keskustojen ulkopuolella sijaitseviksi asuinalueiksi, joissa enemmistö asukkaista asuu 1960- ja 1970-luvuilla rakennetuissa kerrostaloissa. Lähiöiden tarkastelu koko Suomen tasolla edellyttää niiden paikantamista. Tutkittavat lähiöt on paikannettu kolmen eri paikkatietoaineiston avulla vielä julkaisemattomasta väitöskirjatutkimusta varten. Lähiöiden paikantamisessa ja valinnassa on hyödynnetty Väestörekisterikeskuksen rakennus- ja huoneistorekisteristä (RHR 2015) tehtyä aineistopoimintaa, joka sisältää rakennuskohtaista tietoa kaikista vuosien 1960 ja 1979 välillä rakennetuista kerrostaloista ja niiden sijainnista. Lisäksi on käytetty Ruutu-tietokannan (2015) 250 m × 250 m -tilastoruutuja sekä näihin tilastoruutuihin perustuvaa Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) tekemää keskustaluokitusaineistoa (YKR-keskustarajaus 2013). Tätä kautta on kyetty paikantamaan sellaiset keskustojen ulkopuolella sijaitsevat alueet, joissa vähintään puolet asukkaista asuu 1960- ja 1970-luvuilla rakennetuissa kerrostaloissa.

Suomessa ei ole olemassa valtakunnallista lähiötietokantaa tai laajaa käsitystä siitä, missä maamme lähiöt ylipäätään sijaitsevat. Koko Suomen kattavat paikkatietoaineistot mahdollistavat kuitenkin erilaisten alueiden tunnistamisen ja paikantamisen määrättyjen kriteerien mukaan. Tässä ar-

tikkelissa kriteereinä alueiden valinnassa ovat, että 1) alueet sijaitsevat SYKEN keskustaluokituksen mukaan keskustan ja tärkeimpien alakeskusten ulkopuolella, 2) vähintään puolet alueiden kokonaisväkimäärästä asuu 1960- ja 1970-lukujen aikana rakennetuissa kerrostaloissa ja 3) alueella on vähintään viisi tämän aikakauden kerrostaloa, jotka sijaitsevat korkeintaan 250 metrin päässä toisistaan.

Analyyseissa on käytetty vuosien 1990 ja 2013 ruututietokanta-aineistoja, joista jälkimmäisen aineiston muuttajat ovat vuodelta 2011. Aineistot mahdollistavat siten 1960- ja 1970-lukujen lähiöiden vertailun vuosina 1990 ja 2011 koko Suomen alueella. Analyyseissa verrataan edellä kuvatut kriteerit täyttäviä ns. lähiöruutuja muihin ruutuihin. Lisäksi verrataan kasvavilla, stabiileilla ja taantuvilla seuduilla sijaitsevia lähiöruutuja toisiinsa.

Seuraavissa analyyseissa tarkastellaan ensin lähiöiden sosioekonomista kehitystä koko Suomen alueella työttömyysasteen, tulotason ja koulutustason kautta. Tämän jälkeen tarkastelussa on, millä tavalla kolmella eri seututyypillä sijaitsevat lähiöt ovat kehittyneet. Viimeksi mainituissa analyyseissa tarkastelussa on ajallisten muutosten lisäksi myös se, millaisia eroja erityyppisillä seuduilla sijaitsevien lähiöiden välillä on.

Analyysi suomalaisten lähiöiden sosioekonomisesta kehityksestä

Ensimmäisessä analyysissä tarkastellaan 1960- ja 1970-luvuilla rakennettujen lähiöiden sosioekonomista asemaa ennen lamaa vuonna 1990 ja vastaavasti vuonna 2011 kolmen muuttujan avulla. Tarkasteltavat muuttajat ovat työttömyysaste, pienituloisten osuus (kahteen alimpaan tulokymmenykseen kuuluvien osuus) ja korkeintaan peruskoulun käyneiden osuus aikuisväestöstä. Analyysia varten kaikki Suomen 250 m × 250 m -tilastoruudut on ensin jaettu edellä mainittujen sosioekonomisten muuttajien mukaan viiteen luokkaan (kvintiilijaon mukaan). Luokkien raja-arvot esitetään taulukossa 1, joka myös sisältää tarkempaa tietoa siitä, miten kukin muuttaja on laskettu. Tämän jälkeen kaikki ruudut on jaettu kahteen ryhmään: lähiöruutuihin ja muihin ruutuihin. Sen jälkeen on laskettu, miten suuri osa lähiöruuduista ja miten suuri osa kaikista muista ruuduista kuuluu mihinkin luokkaan.

Pääpaino analyysissä kohdistuu siihen, miten

suuri osa lähiöruuduista kuului ylimpään viidennekseen (luokkaan 5) kullakin muuttujalla katsottuna vuonna 1990 ja 2011, eli niihin ruutuihin, joissa työttömyysaste, pienituloisten osuus ja korkeintaan peruskoulun käyneiden osuus asukkaista on korkein. Lähiöruutuja ja muita ruutuja vertailemalla tarkastellaan lähiöiden työttömyysastetta sekä pienituloisten ja korkeintaan peruskoulun käyneiden osuutta, kumpanakin tarkasteluvuonna.

Taulukossa 2 verrataan lähiöruutuja muihin ruutuihin vuonna 1990 ja taulukossa 3 vuonna 2011. Lähiöruuduissa oli vuonna 1990 hieman korkeampi työttömyys kuin muissa ruuduissa. Lähiöruuduista suurin piirtein neljäsosa (24,8 %) kuului ylimpään viidennekseen, eli kyseisissä ruuduissa työttömyysaste oli yli 9 prosenttia (ks. taulukko 1). Kaikista muista ruuduista 19,7 prosenttia kuului tähän viidennekseen, eli korkea työttömyys oli keskittynyt hieman enemmän lähiöihin kuin muun tyyppisille alueille. Huomattavaa on kuitenkin se, että lähiöissä oli vuonna 1990 merkittävästi vähemmän pienituloisia kuin muissa ruuduissa. Ainoastaan 5,1 prosenttia lähiöruuduista kuului luokkaan 5, kun taas muiden ruutujen osuus oli 20,6 prosenttia. Lisäksi lähiöissä oli vähemmän matalasti koulutettuja asukkaita kuin muualla, sillä vain 8,6 prosenttia lähiöruuduista kuului ylimpään viidennekseen, kun taas muiden ruutujen vastaava osuus oli 21,4 prosenttia.

Vuonna 2011 lähiöruuduista lähes puolet (47,5 %) kuului viidennekseen, jossa työttömyys oli korkein, kun taas muiden ruutujen vastaava osuus oli 18,5 prosenttia. Tämä tarkoittaa, että merkittävässä osassa lähiötä työttömyysaste oli verrattain korkea, eli yli 15 prosenttia. Pienituloisten osuudessa on niin ikään huomattava ero lähiöruutujen ja muiden ruutujen välillä. Reilu kolmasosa lähiöruuduista (35,3 %) kuului ylimpään viidennekseen, kun taas muista ruuduista 19,4 prosenttia kuului tähän luokkaan. Myös korkeintaan peruskoulun käyneiden osuudessa oli vuonna 2011 ero lähiöruutujen ja muiden ruutujen välillä. Lähiöissä oli vuonna 2011 korkeampi osuus korkeintaan peruskoulun käyneitä aikuisia (28,6 %) kuin muissa ruuduissa (20,1 %).

Vertailun perusteella lähiöiden sosioekonominen asema on muuttunut merkittävästi vuodesta 1990 vuoteen 2011 kaikilla kolmella muuttujalla tarkasteltuna. Työttömyys on tänä aikana lisääntynyt lähiöissä merkittävästi: vuonna 1990 lähiöissä oli

Taulukko 1. Luokituksen raja-arvot

Luokka	Työttömyysaste ¹ , %		Pienituloisten osuus ² , %		Korkeintaan peruskoulun käyneiden osuus ³ , %	
	min	max	min	max	min	max
Luokkarajat 1990*						
1	≤	0,00	≤	10,00	≤	31,97
2	0,19	2,56	10,03	15,36	32,00	41,37
3	2,57	5,63	15,38	19,96	41,38	49,94
4	5,63	9,52	20,00	27,78	50,00	59,96
5	9,55	≥	27,83	≥	60,00	≥
Luokkarajat 2011**						
1	≤	1,85	≤	8,88	≤	15,38
2	1,87	5,85	8,88	13,31	15,41	22,72
3	5,88	9,09	13,33	18,18	22,73	29,97
4	9,11	15,00	18,22	25,91	30,00	39,97
5	15,02	≥	25,93	≥	40,00	≥

¹ Työttömyysaste kertoo, kuinka suuri osa ruudun 18–74-vuotiaista työvoimaan kuuluvista asukkaista oli työttömänä vuoden viimeisenä työpäivänä. Tieto on salattu, jos ruudussa on alle 10 työvoimaan kuuluvaa (18–74-vuotiaista) asukasta.

² Alimpaan tuloluokkaan (tulokymmenyksiin 1–2) kuuluvien tulonsaajien osuus kaikista tulonsaajista (kaikki alueella asuvat 18 vuotta täyttäneet asukkaat, joilla on valtionveronalaisia tuloja). Muuttuja perustuu henkilöiden tuloihin. Tähän luokkaan kuului vuonna 2011 enintään 11 264 € vuodessa ansaitsevat henkilöt ja vuonna 1990 enintään 6 039 € vuodessa ansaitsevat. Asukkaiden tulotiedot ovat salattuja, jos ruudussa on vähemmän kuin 10 tulonsaajaa (18 vuotta täyttänyttä asukasta, joilla on valtionveronalaisia tuloja).

³ Osuus 18 vuotta täyttäneistä asukkaista, jotka eivät ole suorittaneet perusasteen jälkeistä tutkintoa. Koulutusastetiedot ovat salattu aineistossa, jos ruudussa on alle kymmenen 18 vuotta täyttänyttä asukasta.

* Ruututietokanta 1990 (tilastointiajankohta 31.12.1990)

** Ruututietokanta 2013 (tilastointiajankohta 31.12. 2011)

hieman korkeampi työttömyys kuin muilla alueilla, mutta vuonna 2011 lähiöissä oli selvästi korkeampi työttömyys kuin muualla Suomessa. Lähiöruuduista 24,8 prosenttia kuului ylimpään työttömyysviidennekseen vuonna 1990, kun taas vuonna 2011 vastaava osuus oli 47,5 prosenttia.

Vieläkin merkittävämpi muutos on tapahtunut pienituloisten osuudessa. Lähiöissä oli vuonna 1990 vähemmän pienituloisia kuin muissa ruuduissa, kun taas vuonna 2011 lähiöissä oli selvästi korkeampi osuus pienituloisia kuin muilla alueilla. Vuonna 1990 lähiöruuduista vain 5,1 prosenttia kuului ylimpään viidennekseen, kun taas vuonna 2011 vastaava osuus oli 35,3 prosenttia. Myös korkeintaan peruskoulun käyneiden osuus viittaa tuntuvaan muutokseen tarkasteluajankohden välillä. Aineistoon kuuluvissa lähiöissä oli vuonna 1990 vähemmän matalasti koulutettuja asukkaita kuin muilla alueilla, kun taas vuonna 2011 lähiöissä oli suhteellisesti enemmän matalas-

ti koulutettuja kuin muilla alueilla. Lähiöruuduista 8,6 prosenttia kuului vuonna 1990 ylimpään viidennekseen. Vuonna 2011 ylimpään luokkaan kuului 28,6 prosenttia lähiöruuduista.

Lähiöiden sosioekonomisen aseman muutosta tarkastellaan seuraavaksi eri seututyypeittäin. Keskeinen oletus tutkimuksessa on se, että Suomen lähiökanta ei koostu yhtenäisestä joukosta samankaltaisesti kehittyviä alueita. Yksi merkittävä tekijä lähiöiden kehityksen kannalta on se, minkä tyyppisellä seudulla lähiö sijaitsee, sillä lähiöiden kehityksen nähdään olevan keskeisesti yhteydessä laajempiin alueellisiin kehityssuuntiin (esim. Murie & al. 2003).

Väestönmuutos on usein käytetty mittari etenkin seutujen taantumista tarkastelevissa tutkimuksissa (esim. Bontje & Musterd 2012). Kysymisen mittarin voi myös nähdä kuvaavan seudun kehitystä yleisemminkin, sillä väestön kasvu tai väheneminen voi olla yhteydessä esimerkiksi sii-

Taulukko 2. Lähiöruutujen sosioekonominen asema suhteessa kaikkiin muihin ruutuihin Suomessa vuonna 1990

Luokka	Työttömyysaste		Pienituloisten osuus		Korkeintaan peruskoulun käyneiden osuus	
	n	%	n	%	n	%
Kaikki muut ruudut						
1	10 883	32,4	9 316	20,6	9 333	20,4
2	2 868	8,5	8 453	18,7	9 099	19,9
3	6 564	19,5	8 180	18,1	8 108	17,7
4	6 689	19,9	10 011	22,1	9 434	20,6
5	6 617	19,7	9 341	20,6	9 781	21,4
Yhteensä	33 621	100,0	45 301	100,0	45 755	100,0
Lähiöruudut						
1	98	4,8	308	15,0	207	10,1
2	456	22,3	771	37,7	448	21,9
3	529	25,9	527	25,7	701	34,2
4	452	22,1	336	16,4	514	25,1
5	507	24,8	105	5,1	177	8,6
Yhteensä	2 042	100,0	2 047	100,0	2 047	100,0

Taulukko 3. Lähiöruutujen sosioekonominen asema suhteessa kaikkiin muihin ruutuihin Suomessa vuonna 2011

Luokka	Työttömyysaste		Pienituloisten osuus		Korkeintaan peruskoulun käyneiden osuus	
	n	%	n	%	n	%
Kaikki muut ruudut						
1	8 142	20,9	10 564	20,7	10 804	21,0
2	7 864	20,2	10 341	20,3	10 322	20,1
3	8 147	21,0	10 575	20,8	9 863	19,2
4	7 511	19,3	9 541	18,7	10 110	19,7
5	7 207	18,5	9 891	19,4	10 325	20,1
Yht.	38 871	100,0	50 912	100,0	51 424	100,0
Lähiöruudut						
1	43	2,1	29	1,4	76	3,7
2	203	10,0	207	10,1	166	8,1
3	278	13,7	472	23,0	464	22,6
4	543	26,7	619	30,2	758	37,0
5	965	47,5	723	35,3	587	28,6
Yht.	2 032	100,0	2 050	100,0	2 051	100,0

hen, miten vetovoimaiset seudun työmarkkinat ovat. Tämän artikkelin analyysia varten Suomen 70 seutukuntaa, on jaettu kolmeen luokkaan: väestöltään kasvaviin, stabiileihin ja taantuviin seutukuntiin. Luokittelun perustana on suhteellinen väestönmuutos vuosien 1990 ja 2011 välisenä aikana. Kasvaviksi seuduiksi on määritelty ne seutu-

kunnat, joissa suhteellinen väestönkasvu on ollut 5 prosenttia tai enemmän. Stabiileiksi seuduiksi on määritelty ne seudut, joissa väestönmuutos on ollut -5 ja +5 prosentin välillä, eli väestö on joko hieman kasvanut tai vähentynyt. Taantuviksi seuduiksi on määritelty seudut, joissa väestö on vähentynyt 5 prosenttia tai enemmän. Tämän luo-

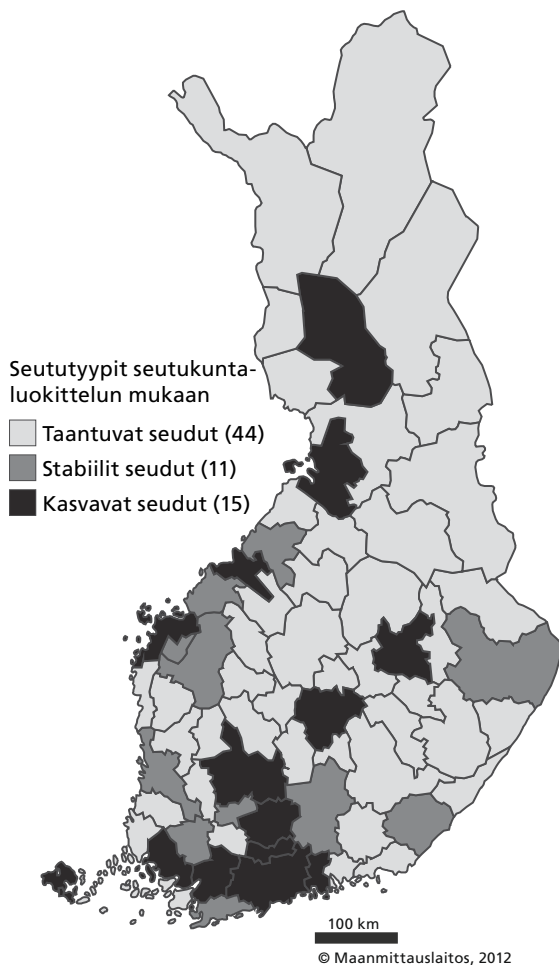

kittelun mukaan Suomessa on 15 kasvavaa, 11 stabiilia ja 44 taantuvaa seutua (ks. kuvio 1).

Kolmella eri seututyypillä sijaitsevia lähiöitä tarkastellaan samalla tavoin ja samoja muuttujia käyttäen kuin edellisessä koko maan tasolla tehdyssä analyysissä. Analyysin tarkoituksena on selvittää, millainen lähiöiden sosioekonominen asema oli vuonna 1990 ja vastaavasti 2011 väestöltään kasvavilla, stabiileilla ja taantuvilla seuduilla sekä millä tavoin asema on muuttunut. Lisäksi selvitetään, onko erityyppisillä seuduilla sijaitsevien lähiöiden kehityssuunnissa eroja. Taulukossa 4 verrataan lähiöruutuja kaikkiin muihin ruutuihin vuosina 1990 ja 2011 työttömyysasteen, pienituloisten osuuden ja korkeintaan peruskoulun käyneiden osuuden mukaan kolmella eri seututyypillä.

Lähiöiden työttömyydessä oli vuonna 1990 selvä ero kasvavien, stabiilien ja taantuvien seutujen välillä. Kasvavien seutujen lähiöruuduissa työttömyyden osuus oli vuonna 1990 sama kuin kasvavien seutujen muissa ruuduissa. Lähiöruuduista ja kaikista muista ruuduista ainoastaan reilu kymmenes (11,5 % lähiöruuduista ja 11,1 % muista ruuduista) kuului ylimpään viidennekseen työttömyysasteen mukaan. Väestöltään stabiileilla seuduilla sen sijaan noin kolmannes (33,7 %) lähiöruuduista kuului ylimpään viidennekseen, kun taas muista ruuduista tähän luokkaan kuului 21,6 prosenttia. Väestöltään taantuvien seutujen lähiöruuduissa oli vuonna 1990 jo merkittävästi korkeampi työttömyys verrattuna muihin ruutuihin. Yli puolet (56,9 %) lähiöruuduista kuului ylimpään viidennekseen, kun taas muiden ruutujen vastaava osuus oli vajaa kolmannes (30,3 %).

Vuonna 2011 työttömyysaste oli suurempi lähiöruuduissa kuin muissa ruuduissa kaikissa kolmessa seututyypissä. Eri seututyypin välillä oli kuitenkin merkittäviä eroja. Kasvavilla seuduilla lähiöruuduista noin kolmannes ja stabiileilla seuduilla noin kaksi kolmasosaa (67 %) kuului ylimpään työttömyysviidennekseen. Taantuvilla seuduilla vielä suurempi osa lähiöruuduista kuului ylimpään työttömyysviidennekseen (72,6 %). Työttömyys on lisääntynyt lähiöissä selvästi kaikentyyppisillä seuduilla vuosien 1990 ja 2011 välisenä aikana. Työttömyysaste lähiöissä näyttää olevan yhteydessä muun seudun työttömyysasteeseen. Kasvavilla seuduilla työttömyysaste oli jo vuonna 1990 yleisestikin matalampi kuin stabiileilla ja taantuvilla seuduilla ja oli sitä myös vuonna 2011.

Kuvio 1. Seututyypit suhteelliseen väestönmuutokseen perustuvan luokittelun mukaan.

Tarkasteltaessa pienituloisten osuutta huomataan, että lähiöissä oli vuonna 1990 merkittävästi vähemmän pienituloisia kuin muilla alueilla sekä kasvavilla, stabiileilla että taantuvilla seuduilla. Seututyypin välillä oli kuitenkin jonkin verran eroja. Kasvavien seutujen lähiöistä vain 1,8 prosenttia kuului ylimpään viidennekseen, kun taas vastaava osuus stabiileilla seuduilla oli 6,9 prosenttia ja taantuvilla seuduilla 13,5 prosenttia. Sen sijaan vuosien 1990 ja 2011 välillä tapahtunut muutos on merkittävä. Vuonna 2011 kaikkien kolmen seututyypin lähiöissä oli korkeampi osuus pienituloisia kuin muilla alueilla. Lisäksi seututyypin väliset erot olivat myös selvemmät kuin vuonna 1990. Kasvavien seutujen lähiöruuduista 26,9 prosenttia kuului ylimpään viidennekseen, kun taas vastaava osuus stabiileilla seuduilla oli 43 prosenttia ja taantuvilla seuduilla

la 53,4 prosenttia. Se, paljonko lähiöissä on pienituloisia, näyttää olevan yhteydessä siihen, paljonko pienituloisia on seututyypin muissa ruuduissa. Muutos on ollut kaikkein epäsuotuisin taantuvien seutujen lähiöissä, joissa ylimpään viidennekseen kuuluvien osuus on kasvanut kaikkein eniten prosenttiyksikköinä mitattuna.

Kun tarkastellaan väestön koulutustasoa, vuonna 1990 lähiöruuduissa oli kaikentyyppisillä seuduilla selvästi vähemmän korkeintaan peruskoulun käyneitä asukkaita verrattuna muihin ruutuihin. Vuonna 1990 matalasti koulutettujen osuudessa ei ollut merkittävää eroa eri seututyypin lähiöiden välillä toisin kuin työttömyysasteessa tai pienituloisten osuudessa. Ylimpään luokkaan kuului kasvavien seutujen lähiöistä 7,2 prosenttia, stabiilien seutujen lähiöistä 12,1 prosenttia ja taantuvien seutujen lähiöistä 9,9 prosenttia. Vuonna 2011 sen sijaan korkeintaan peruskoulun käyneen väestön osuus oli korkeampi lähiöruuduissa kuin muissa ruuduissa sekä kasvavilla, stabiileilla että taantuvilla seuduilla. Vuonna 2011 eri seututyypin välillä oli myös aiempaa selvempi ero väestön koulutustasossa. Myös tämän muuttujan mukaan muutos on ollut epäedullisin taantuvien seutujen lähiöissä. Koulutusasteen vertailussa eri seututyypin lähiöiden väliset erot olivat kuitenkin vähemmän merkittävät kuin työttömyyttä ja pienituloisten osuutta vertailtaessa.

Edelliset analyysit viittaavat siihen, että lähiöiden sosioekonominen asema on suhteellisesti katsottuna heikentynyt vuosien 1990 ja 2011 välillä. Suhteellisen aseman muutoksen lisäksi on syytä huomioida, mitä muutos merkitsee absoluuttisesti katsottuna. Ensinnäkin työttömyys on kasvanut lähiöissä sekä suhteellisesti että absoluuttisesti. Vuonna 2011 ylimpään viidennekseen kuuluvissa ruuduissa oli yli 15 prosentin työttömyys, kun taas vuonna 1990 ylimmän viidenneksen ruuduissa työttömyys oli 9,6 prosenttia tai enemmän (taulukko 1). Lähiöiden asema on muuttunut merkittävästi myös väestön koulutustasolla mitattuna. Analyysin perusteella matalasti koulutettujen osuus on kasvanut lähiöissä niin koko Suomessa kuin kaikilla seututyypeilläkin. Lähiöiden sosioekonomisen aseman voidaan näin ollen nähdä heikentyneen vuosien 1990 ja 2011 välillä suhteellisesti. Huomioitavaa on kuitenkin, että koulutustaso lähiöissä ei ole laskenut absoluuttisesti. Vuonna 2011 ylimmän viidenneksen ruuduissa korkeintaan peruskoulun käyneiden osuus oli 40 prosenttia tai enemmän ja vuonna 1990 60 pro-

senttia tai enemmän. Koulutustaso koko Suomessa on kasvanut selvästi, myös lähiöissä. Lähiöissä koulutustaso on kuitenkin kasvanut vähemmän kuin muualla, joten koulutustason kehitys on lähiöissä ollut epäedullinen verrattuna muihin alueisiin. Myös pienituloisten osuus on kasvanut lähiöissä vuodesta 1990. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että tulotaso olisi laskenut absoluuttisesti, sillä vuonna 1990 pienituloiseksi laskettiin tulonsaaja, jonka vuosiansiot olivat enintään 6 039 euroa, kun taas vastaava raja vuonna 2011 oli 11 264 euroa. Muihin ruutuihin verrattuna väestön tulotaso on kuitenkin kehittynyt epäsuotuisasti.

Loppupäätelmät ja pohdinta

Lähiöiden sosioekonomista kehitystä tarkasteltiin tässä artikkelissa kolmen muuttujan eli työttömyysasteen, pienituloisten osuuden ja korkeintaan peruskoulun käyneiden osuuden avulla. Artikkelin aineiston ja analyysien perusteella 1960- ja 1970-luvuilla Suomessa rakennettujen lähiöiden sosioekonominen asema on muuttunut merkittävästi vuosien 1990 ja 2011 välillä. Vuonna 1990 lähiöissä oli hieman korkeampi työttömyys kuin muilla alueilla, mutta pienituloisten ja matalasti koulutettujen osuus oli pienempi muihin alueisiin verrattuna. Vuonna 2011 lähiöissä taas oli selvästi korkeampi työttömyys sekä enemmän pienituloisia ja matalasti koulutettuja kuin muilla alueilla. Näillä kolmella muuttujalla tarkastellen lähiöiden kehitys on siis ollut epäsuotuisa suhteessa muihin alueisiin koko Suomessa. Tulokset osoittavat lisäksi, että eri seututyypeillä sijaitsevien lähiöiden välillä on selkeitä eroja siinä, miten alueet ovat kehittyneet.

Yksi selittävä tekijä lähiöiden negatiiviselle kehitykselle voi olla talouden rakennemuutos ja siitä seuranneet muutokset työmarkkinoilla. Lähiöiden asukkaat ovat usein työskennelleet aloilla, joilla rakennemuutoksen vaikutus on ollut erityisen voimakas, kuten teollisuudessa (vrt. Wassenberg & al. 2004; Murie & al. 2003; Lankinen 1998). Talouden rakennemuutos on vaikuttanut eri tavoin eri seutuihin ja paikkakuntiin. Vaikutus on ollut erityisen suuri teollisuudesta riippuvaisilla seuduilla, joissa teollisuuden työpaikat ovat vähentyneet merkittävästi rakennemuutoksen myötä. Talouden rakennemuutos saattaa näin ollen osittain selittää lähiöiden yleistä kehitystä sekä myös eri seututyypin välisiä eroja.

Taulukko 4. Lähiöruutujen sosioekonominen asema suhteessa kaikkiin muihin ruutuihin eri seututyypeittäin vuosina 2011 ja 1990

Luok- ka	Työttömyysaste				Pienituloisten osuus				Korkeintaan peruskoulun käyneiden osuus			
	2011		1990		2011		1990		2011		1990	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
KASVAVAT SEUDUT												
Kaikki muut ruudut												
1	4 667	23,4	5 975	38,7	5 829	24,1	5 328	27,7	6 622	27,1	4 966	25,7
2	5 161	25,9	2 140	13,9	5 770	23,9	4 605	24,0	5 890	24,1	4 299	22,2
3	4 316	21,6	3 225	20,9	5 186	21,4	3 533	18,4	4 755	19,5	3 516	18,2
4	3 436	17,2	2 379	15,4	4 139	17,1	3 374	17,6	3 952	16,2	3 514	18,2
5	2 382	11,9	1 707	11,1	3 268	13,5	2 373	12,4	3 201	13,1	3 062	15,8
Yht.	19 962	100,0	15 426	100,0	24 192	100,0	19 213	100,0	24 420	100,0	19 357	100,0
Lähiöruudut												
1	35	2,8	83	6,6	25	2,0	284	22,5	69	5,5	165	13,1
2	184	14,6	427	33,9	178	14,1	588	46,6	140	11,1	324	25,7
3	224	17,8	392	31,2	357	28,3	253	20,1	333	26,4	422	33,5
4	392	31,2	211	16,8	362	28,7	113	9,0	449	35,6	259	20,5
5	423	33,6	145	11,5	340	26,9	23	1,8	272	21,5	91	7,2
Yht.	1 258	100,0	1 258	100,0	1 262	100,0	1 261	100,0	1 263	100,0	1 261	100,0
STABIILIT SEUDUT												
Kaikki muut ruudut												
1	1 631	20,6	2 114	30,7	2 056	19,5	1 430	14,9	1 948	18,3	1 585	16,4
2	1 351	17,1	356	5,2	1 911	18,1	1 466	15,3	1 922	18,0	1 805	18,7
3	1 638	20,7	1 371	19,9	2 233	21,1	1 832	19,1	2 078	19,5	1 735	17,9
4	1 686	21,3	1 567	22,7	2 066	19,6	2 467	25,8	2 289	21,5	2 181	22,5
5	1 596	20,2	1 489	21,6	2 292	21,7	2 372	24,8	2 425	22,7	2 367	24,5
Yht.	7 902	100,0	6 897	100,0	10 558	100,0	9 567	100,0	10 662	100,0	9 673	100,0
Lähiöruudut												
1	2	0,6	4	1,1	2	0,5	5	1,4	5	1,4	16	4,4
2	10	2,8	19	5,2	18	4,9	111	30,6	13	3,6	62	17,1
3	25	6,9	87	24,0	63	17,3	127	35,0	66	18,1	123	33,9
4	82	22,7	130	35,9	125	34,2	95	26,2	145	39,7	118	32,5
5	242	67,0	122	33,7	157	43,0	25	6,9	136	37,3	44	12,1
Yht.	361	100,0	362	100,0	365	100,0	363	100,0	365	100,0	363	100,0
TAANTUVAT SEUDUT												
Kaikki muut ruudut												
1	1 844	16,8	2 794	24,7	2 679	16,6	2 558	15,5	2 234	13,7	2 782	16,6
2	1 352	12,3	372	3,3	2 660	16,5	2 382	14,4	2 510	15,4	2 995	17,9
3	2 193	19,9	1 968	17,4	3 156	19,5	2 815	17,0	3 030	18,5	2 857	17,1
4	2 389	21,7	2 743	24,3	3 336	20,6	4 170	25,2	3 869	23,7	3 739	22,4
5	3 229	29,3	3 421	30,3	4 331	26,8	4 596	27,8	4 699	28,8	4 352	26,0
Yht.	11 007	100,0	11 298	100,0	16 162	100,0	16 521	100,0	16 342	100,0	16 725	100,0
Lähiöruudut												
1	6	1,5	11	2,6	2	0,5	19	4,5	2	0,5	26	6,1
2	9	2,2	10	2,4	11	2,6	72	17,0	13	3,1	62	14,7
3	29	7,0	50	11,8	52	12,3	147	34,8	65	15,4	156	36,9
4	69	16,7	111	26,3	132	31,2	128	30,3	164	38,8	137	32,4
5	300	72,6	240	56,9	226	53,4	57	13,5	179	42,3	42	9,9
Yht.	413	100,0	422	100,0	423	100,0	423	100,0	423	100,0	423	100,0

Analyyysin mukaan työttömyys on kasvanut lähiöissä merkittävästi suhteessa muihin alueisiin, ja laman jälkeisestä talouskasvusta huolimatta työttömyysaste onkin vakiintunut Suomessa korkeammalle tasolle kuin ennen lamavuosia. Lisäksi työllisyystilanne on jälleen heikentynyt viimeisten vuosien taantumien aikana. Muuttuneessa työllisyystilanteessa matalan koulutustason, korkean työttömyyden ja alhaisen tulotason välillä voidaan nähdä selkeä yhteys. Analyyysin muuttujat korreloivatkin osittain keskenään, sillä matalasti koulutautuneella väestöllä on tyypillisesti matalammat tulot ja heikommat mahdollisuudet työllistyä muuttuneilla työmarkkinoilla.

Lähiöiden sosioekonomiseen kehitykseen saattaa vaikuttaa myös valikoiva muuttoliike ja lähiöiden asema asuntomarkkinoilla, jotka vuorostaan ovat yhteydessä lähiöiden fyysiseen ympäristöön ja varsinkin niiden rakennus- ja asuntokantaan. Kun lähiöt rakennettiin, ne tarjosivat yleisesti verrattain modernia ja tilavaa asumista. Tämän päivän näkökulmasta etenkin 1960- ja 1970-luvuilla rakennetut kerrostalolähiöt eivät kuitenkaan enää samalla tavalla vastaa yleisiä asumistoiveita tai laajemmin käsityksiä siitä, millainen asuinympäristö on mieluisa (vrt. Koistinen & Tuorila 2008). Asuntojen kysyntään ja lähiöiden kehitykseen vaikuttaa myös erilaiset sosiodemografiset muutokset, kuten kotitalouksien elämäntyylien erilaistuminen. Samaan aikaan, kun asumisen taso on yleisemmin kohentunut ja asuntojen tarjonta moninaistunut, kasvavalla määrällä ihmisiä on enemmän valinnanvaraa asuntomarkkinoilla ja paremmat edellytykset toteuttaa omia asumistoiveitaan. Tästä näkökulmasta katsottuna lähiöiden fyysinen ympäristö ja asuntokanta yhdistettynä kielteisiin mielikuviin alueesta voivat synnyttää valikoivaa muuttoliikettä, joka vuorostaan lisää alueen epäedullista kehitystä entisestään.

Lähiöiden asema ja kehitys näyttää olevan yhteydessä erityisesti siihen, minkä tyypisellä seudulla ne sijaitsevat sekä siihen, millä tavoin niiden laajempi seutu on kehittynyt. Kasvavien seutujen lähiöt ovat kehittyneet suhteellisesti katsottuna paremmin kuin stabiilien seutujen lähiöt, jotka taas ovat kehittyneet suotuisammin kuin taantuvien seutujen lähiöt. Erot väestöltään kasvavien ja taantuvien seutujen lähiöiden välillä näyttäisivät olevan yhteydessä seudun taloustilanteeseen ja seudullisiin työmarkkinoihin. Analyyisit osoittavat, että taantuvilla seuduilla korkea työttömyys, pienituloisuus ja matala koulutustaso keskittyvät var-

sin selkeästi lähiöihin. Oletettavasti myös asuntomarkkinatekijöillä, kuten kysynnällä ja tarjonnalla ja sitä kautta asuntojen hintatasolla, sekä asuntopolitiikalla on suuri vaikutus lähiöiden asemaan.

Lähiöiden kehitykseen vaikuttavat myös demografiset muutokset. Tämän artikkelin analyysissä ei ole tarkasteltu väestön ikääntymistä, joka saattaa osittain selittää lähiöiden sosioekonomisen aseman heikentymistä ainakin tulotason ja koulutustason suhteen. Pienituloisten ja matalasti koulutettujen osuus väestöstä on lisääntynyt lähiöissä varsin merkittävästi vuosien 1990 ja 2011 välillä, mikä jossain määrin voi olla yhteydessä siihen, että ikääntyneiden osuus väestöstä on mahdollisesti lisääntynyt. Ikääntynyt väestö on keskimäärin matalammin koulutautunutta kuin nuorempi väestö, ja lisäksi eläkkeellä olevilla on yleisesti matalammat tulot kuin työssäkäyvillä. Työttömyysasteen kasvuun väestön ikääntyminen ei kuitenkaan vaikuta, koska työttömyysaste laskeaan ansiotyössä olevasta työikäisestä väestöstä, johon eläkkeellä olevat eivät lukeudu. Työttömyyden kasvu voi myös selittää pienituloisten osuuden kasvua lähiöissä.

Lähiöiden sosioekonomisen kehityksen ymmärtämiseksi olisi hyödyllistä tutkia tarkemmin, millä tavoin se on yhteydessä muihin demografisiin muutoksiin ikääntymisen lisäksi, kuten esimerkiksi laajempiin ikärakennemuutoksiin, kotitaloustyyppien muutoksiin ja maahanmuuttajaväestön määrään. Rakennemuutoksen vaikutuksia taas voisi tarkastella analysoimalla sitä, millä aloilla lähiöiden asukkaat ovat työskennelleet. Kiinnostava kysymys on muun muassa se, missä määrin esimerkiksi teollisuuden väheneminen perinteisillä teollisuuspaikkakunnilla on vaikuttanut siellä sijaitsevien lähiöiden kehitykseen. Toinen kiinnostava kysymys lähiöiden kehityksen kannalta on se, millainen merkitys muuttoliikkeellä on lähiöissä tapahtuneiden muutosten kannalta. Myös alueen rakennetun ympäristön ja asuntokannan erityispiirteet sekä alueen sijainti toisivat uusia näkökulmia selittämään lähiöiden kehitystä. Tarkastelu yksittäisten lähiöiden kehityksestä kaupunkiseutujen sisällä toisi myös lisää tietoa lähiöiden erilaisista kehityskuluista ja niiden moninaisuudesta. Lisäksi tiheimmällä aikavälillä tehtävä tarkastelu lähiöiden kehityksestä antaisi mahdollisuuden arvioida tarkemmin, mihin ajankohtaan muutokset sijoittuvat ja missä määrin kehitys on ollut lineaarista.

Tämän artikkelin analyysit tukevat käsitystä siitä, että alueiden väliset erot ja sosioekonominen eriytyminen ovat kasvaneet Suomessa. Näin ollen huoli lähiöiden asemasta ja tulevaisuudesta näyttää ainakin osittain aiheelliselta. Tärkeää on kuitenkin pitää mielessä, että suomalaiset lähiöt eivät ole yhtenäinen joukko samankaltaisesti kehittyviä

alueita, vaan lähiöt eroavat toisistaan huomattavasti niin seutujen välillä kuin seutujen sisälläkin. Julkinen keskustelu ja varsinkin tieteellinen tutkimus aiheesta on tarpeen, sillä ajantasaista tutkimustietoa alueiden eriytymisestä ja lähiöiden tilasta on asian ajankohtaisuuteen nähden vähän.

Saapunut 3.9.2015
Hyväksytty 2.11.2015

KIRJALLISUUS

- Antikainen, Janne: 52 eriKOKOista aluetta. Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö, 2010.
- Bontje, Marco & Musterd, Sako: Understanding shrinkage in European regions. *Built Environment*, 38: 2 (2012), 153–161.
- Burgers, Jack & Musterd, Sako. Understanding urban inequality: a model based on existing theories and an empirical illustration. *International Journal of Urban and Regional Research* 26: 2 (2002), 403–413.
- Cassiers, Tim & Kesteloot, Christian. Socio-spatial inequalities and social cohesion in European Cities. *Urban Studies* 49 (2012), 1909–24.
- Dekker, Karien & Van Kempen, Ronald: Large housing estates in Europe: a contemporary overview. S. 1–19. Teoksessa Van Kempen, Ronald & Dekker, Karien & Hall, Stephen & Tosics, Ivan (toim.): *Restructuring Large Housing Estates in European Cities*. Bristol: Policy Press, 2005.
- Dhalmann, Hanna: Yhden uhka, toisen toive? Somali- en ja venäläisten asumistoiveet etnisen segregaatiokehityksen valossa. Helsinki: Helsingin yliopisto, Geotieteiden ja maantieteen laitos, 2011.
- Dhima, Sari: Yhteistoiminnallinen lähiökehittäminen. Kokemuksia yhteisöllisestä ja tulevaisuusmyönteisestä korjauskulttuurista. Asumisen rahoitus- ja kehittämisskeskuksen raportteja 2: (2014). Lahti: Asumisen rahoitus- ja kehittämisskeskus, 2014.
- Fritzell, Johan & Bäckman, Olof & Ritakallio, Veli-Matti: Income inequality and poverty: do the Nordic countries still constitute a family of their own? S. 165–185. Teoksessa Kvist, Jon & Fritzell, Johan & Hvinden, Björn & Kangas, Olli (toim.): *Changing Social Equality: The Nordic Welfare Model in the 21st Century*. Bristol: Policy Press, 2011.
- Grigsby, William & Baratz, Morton & Galster, George & MacLennan, Duncan: The dynamics of neighborhood change and decline. *Progress in Planning* 28: 1 (1987), 1–76.
- Halme, Timo. & Koski, Kimmo & Niskanen Saija & Kurki Hannu: *Lähiöiden palvelut. Kysyntä, tarjonta ja kehittämisskeinot*. Suomen ympäristö 475 (2001). Helsinki: Ympäristöministeriö, 2001.
- Dean, Jo & Hastings, Annette. Challenging images: Housing estates, stigma and regeneration. Bristol: The Policy Press, 2000.
- Helsingin kaupungin tietokeskus: Helsingin tila ja kehitys 2013. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskuksen julkaisuja, 2013.
- HS (2013a): Eriytyminen kiihtyy kaupunkien lähiöissä. Helsingin Sanomat, 2013a. <http://www.hs.fi/paakirjoitukset/a1385446829739> (luettu 3.9.2015)
- HS (2013b): sosiaaliset ongelmat ajavat väkeä karkuun lähiöistä. Helsingin Sanomat, 2013b. <http://www.hs.fi/kaupunki/a1382595359202> (luettu 3.9.2015)
- HS (2013c): Lähiöiden täydellinen alennustila on estettävä. Helsingin Sanomat, 2013c. <http://www.hs.fi/mielipide/a1374549829660> (luettu 3.9.2015)
- HS (2014): Näin tuhoutuu helsinkiläinen lähiöunelma: talon purku aloitettiin Jakomäessä, Helsingin Sanomat, 2014. <http://www.hs.fi/kaupunki/a1417573746432> (luettu 3.9.2015)
- Karvonen, Sakari & Kauppinen, Timo M. & Ilmarinen, Katja: Koetun hyvinvoinnin erot ja kehitys asuinpaikan mukaan. S. 216–233. Teoksessa Vaarama, Marja, Moisio, Pasi & Karvonen, Sakari (toim.): *Suomalaisten hyvinvointi*. Helsinki: Terveysten ja hyvinvoinnin laitos, 2010.
- Koistinen, Katri & Tuorila, Helena: Millainen olisi hyvä elinympäristö? Asukkaiden näkemyksiä elinympäristöstä, asumisesta ja palveluista eri elämäntilanteissa. *Kuluttajatutkimuskeskuksen julkaisuja 9/2008*. Helsinki: Kuluttajatutkimuskeskus, 2008.
- Lankinen, Markku: Kerrostalolähiöiden asema kaupunkiasumisessa. Lähiöiden kehittämisen ongelmia, liite 2. S. 1–29. Helsinki: Ympäristöministeriö, 1985.
- Lankinen, Markku: Taantuvatko lähiöt? Pääkaupunkiseudun kerrostalolähiöt sosiaalisen segregaation valossa. Helsinki: Ympäristöministeriö, 1994.
- Lankinen Markku: *Lähiöt muuttuvat ja erilaistuvat*. 36 lähiön tilastollinen seuranta 1980–95. Suomen ympäristö 187 (1998). Helsinki: Ympäristöministeriö, 1998.
- Lankinen, Markku: *Lähiöiden välinen ja sisäinen erilaistuminen jatkuu*. Ympäristöministeriön moniste 52. Helsinki: Ympäristöministeriö, 1999.
- Mitrunen, Matti: Työmarkkinoiden polarisaatio Suomessa. VATT muistiot 33 (2013). Helsinki: Valtion taloudellinen tutkimuskeskus, 2013.
- Mollenkopf, John. H. & Castells, Manuel: *Dual city: restructuring New York*. New York: Russel Sage Foundation, 1991.

- Murie, Alan & Knorr-Siedow, Thomas & Van Kempen, Ronald: *Large Housing Estates in Europe, General Developments and Theoretical Backgrounds*. Utrecht: Urban and Regional Research Centre, 2003.
- Musterd, Sako & Ostendorf, Wim (toim.): *Urban Segregation and the Welfare State: Inequality and Exclusion in Western Cities*. London: Routledge, 1998.
- Osara, Leo: Kerrostalolähiöiden määrä, laatu ja perusparannustarve. Esiselvitys otoksen perusteella. Lähiöiden kehittämisen ongelmia, liite 1. S. 1–11. Helsinki: Ympäristöministeriö, 1985.
- Power, Anne: *Estates on the Edge, the Social Consequences of Mass Housing in Northern Europe*. London: Macmillan Press, 1997.
- Prak, Niels & Priemus, Hugo: A model for the analysis of the decline of postwar housing. *International Journal of Urban and Regional Research* 10 (1986):1, 1–17.
- RHR (2015). Rakennus- ja huoneistorekisteri. Väestörekisterikeskus. <http://www.vrk.fi/default.aspx?id=175> (luettu 29.10.2015)
- Rasinkangas, Jarkko: Sosiaalinen eriytyminen Turun kaupunkiseudulla. Tutkimus asumisen alueellisista muutoksista ja asumispreferensseistä. Tutkimuksia A43. Turku: Siirtolaisinstituutti, 2013.
- Ruututietokanta (2015). Tilastokeskus. <https://www.stat.fi/tup/ruututietokanta/index.html> (luettu 29.10.2015)
- Sampson, Robert, J.: *Great American city. Chicago and the enduring neighborhood effect*. Chicago: The University of Chicago Press, 2012.
- Sassen, Saskia: *The global city: New York, London, Tokyo*. New Jersey: The Princeton University Press, 1991.
- Seppälä, Maija-Liisa & Lehtonen, Hilikka & Tihlman, Tiina: Suomen lähiöt. Kyselytutkimus 1950–1980-luvuilla rakennetuista lähiöistä. Ympäristöministeriö, Kaavoitus- ja rakennusosasto, tutkimusraportti 2/1990. Helsinki: Ympäristöministeriö, 1990.
- Tamaru, Tiit & Marci czak, Szymon & Van Ham, Maarten & Musterd, Sako (toim.): *Socio-Economic Segregation in European Capital Cities: East Meets West*. London: Routledge, 2015.
- Vaattovaara, Mari & Kortteinen, Matti & Ratvio, Rami (toim.): *Miten kehittää lähiötä? Tapaustutkimus Riihimäen Peltosaaresta, metropolin laidalta. Suomen ympäristö 46*. Lahti: Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus, 2009.
- Vaattovaara, Mari & Schulman, Harry & Kortteinen, Matti: *A Nordic welfare model at a turning point?: Social housing and segregation in Finland*. S. 49–71. Teoksessa Houard, Noémie (toim.): *Social housing across Europe*. Paris: La documentation Française, 2011.
- Van Beckhoven, Ellen, & Bolt, Gideon & Van Kempen, Ronald: *Theories of Neighbourhood Change and Decline*. S. 22–50. Teoksessa Rowlands, Rob & Musterd, Sako & Van Kempen, Ronald (toim.): *Mass Housing in Europe*. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2009.
- Van Kempen, Ronald: *Divided cities in the 21st century: Challenging the importance of globalization*. *Journal of Housing and Built Environment* 22: 1 (2007), 13–31.
- Vilkama, Katja: *Yhteinen kaupunki, eriytyvät kaupunginosat? Kantaväestön ja maahanmuuttajataustaisten asukkaiden alueellinen eriytyminen ja muutto-liike pääkaupunkiseudulla*. Tutkimuksia 2. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus, 2011.
- Vilkama, Katja & Vaattovaara, Mari & Dhalmann, Hanna: *Kantaväestön pakoa? Miksi maahanmuuttajakeskittymistä muutetaan pois? Yhteiskuntapolitiikka 78: 5 (2013), 485–497*.
- Wassenberg, Frank & Turkington, Richard & Van Kempen, Ronald: *High-rise housing estates in Europe*. S. 1–4. Teoksessa Turkington, Richard, Van Kempen, Ronald & Wassenberg, Frank (toim.): *High-rise housing in Europe: current trends and future prospects*. Delft: Delft University Press, 2004.
- Wassenberg, Frank: *Large housing estates: ideas, rise, fall and recovery. The Bijlmermeer and beyond*. Delft: Delft University Press, 2013.
- YKR-keskustarajaus: *Keskustarajauksen menetelmä. Suomen ympäristökeskus, 2013*. http://www.ymparisto.fi/fi-fi/Elinymparisto_ja_kaavoitus/Yhdyskuntarakenne/Tietoa_yhdyskuntarakenteesta/Yhdyskuntarakenteen_monikeskisuus_ja_kauppa/Menetelmakuvaus (luettu 29.10.2015)
- YM: *Asunto- ja viestintäministeri Pia Viitanen: Lähiöiden kehittämisessä uusi vaihe päälle, 2013*. http://www.ym.fi/fi-FI/Ajankohtaista/Tiedotteet/Asunto_ja_viestintaministeri_Pia_Viitane%2817050%29 (luettu 29.10.2015)

ENGLISH SUMMARY

Mats Stjernberg: The socio-economic development of 1960s and 1970s suburban housing estates and residential differentiation in Finland (Suomalaisten 1960- ja 1970-lukujen lähiöiden sosioekonominen kehitys ja alueellinen eriytyminen)

Suburban housing estates have received considerable attention in the Finnish public debate in recent years. These types of areas are currently topical as many contemporary challenges in Finnish cities, and particularly ones related to socio-economic differentiation, are closely tied to housing estates built during the decades following the Second World War. Nevertheless, there is no clear research-based understanding of the current socio-economic position of housing estates in Finland, nor of their development during the last couple of decades. This article focuses on the socio-economic development of suburban housing estates dating from the 1960s and 1970s and explores how their position has changed in the country as a whole as well as in different types of regions between 1990 and 2011. The analysis of housing estates is closely tied to the broader question of socio-economic differentiation.

Suburban housing estates are studied using geographically referenced coordinate based statistical

data. The results show that the socio-economic position of these estates has changed considerably during the last couple of decades and that their development has generally been unfavourable following the early 1990s economic recession. Finnish housing estates have increasingly become areas of high unemployment and low levels of income and education. This result, showing a decline in the socio-economic position of housing estates, is in line with previous research findings pointing at increasing levels of socio-economic differentiation in Finland. The results also illustrate that there are distinctive differences in the socio-economic development of housing estates depending on the type of region where they are located. The analysis comparing housing estates in growing, stable and declining regions shows that the position and development of housing estates in shrinking regions has been least favourable. This finding indicates that the socio-economic position and development of housing estates is dependent on that of their wider region.

Keywords: suburban housing estates, socio-economic development, residential differentiation, neighbourhood change.